

Arviointi
perusopetuksessa
ja
lukiossa

OPEAS25 2022-23
Pia Välimaa

Milllaisia ajatuksia arviointi
herättää?

Tehtävä OPEAS25-jaksolle:

Anna numeroarvosana

- Anna numero noin 15 oppilaalle
- Kirjoita jaksun alussa arviointikriteerit
- Esim. Perusopetuksessa ja lukiossa
 - Kahdet liikuntaosaamisen kriteerit: yhdestä motorisesta perustaidosta ja yhdestä lajiin sovelletusta taidosta
 - Yhdet työskentelyn kriteerit
- Ohjaava opettaja antaa tarkemmat ohjeet (oppilaitoskohtaiset)

Arvioinnin tehtävänä on

- Ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).
 - Itsearviointi ja vertaisarviointi eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.
 - Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.
- määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).
 - Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaso arvioidaan.
 - Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

LUKIOKOULUTUS

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukio-opetuksessa

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

Oppimista edistävä formatiivinen arviointi

opintojakson aikana tapahtuvaa arviointia, joka ohjaa ja edistää oppimista, antaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta oppimisprosessin aikana

Osaamisen ja opitun summatiivinen arviointi

Näytöt opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta
-> opintojakson arvosana

Päättöarvosana

muodostuu opintojaksojen arvosanojen painotetusta keskiarvosta

Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

- Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen = **FORMATIIVINEN ARVIOINTI** (opettajan palaute, itsearviointi ja vertaisarviointi)
- Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen = **SUMMATIIVINEN ARVIOINTI** - kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet

- Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua.
- Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisiin menetelmiin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan.
- Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Liikunnan arviointi Lukiossa

- Painotukset voidaan määritellä paikallisesti.
 - Jyväskylän normaalikoulun lukiossa:
 - LI1: Liikuntatiedot ja -taidot 50 % sekä tuntityöskentely 50 % (vastuullisuus, aktiivisuus, parhaansa yrittäminen ja toisten kannustaminen)
 - LI2 ja syventävät moduulit: Liikuntatiedot ja -taidot 25 % sekä tuntityöskentely 75%
 - Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvosanan perusteena.
- Lukiossa ei ole "Hyvän osaamisen kriteerejä".
- Opiskelija on oikeutettu saamaan todistukseen pyytäessään liikunnasta suoritusmerkinnän arvosanan sijaan.

PERUSOPETUS

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

ARVIOINTI

Opintojen aikainen arviointi ja palaute

Oppimista edistävä arviointi

Oppimisen tulosten arviointi

Päättöarviointi

Oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen (Päättöarvioinnin kriteerit)

Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

- Arvioinnin tehtävänä on
 - ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearviointitaitoja (formatiivinen)
 - määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen)

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu

- oppimiseen
- osaamiseen
- työskentelyyn
- käyttäytymiseen

OPPIAINEESSA

Formatiivinen arviointi

- Oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta
- Itsearviointi ja vertaispalautte - eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon
- Ei edellytä dokumentointia

Summatiivinen arviointi

- Kuvaa, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet
- Vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päätteeksi
- Tekee oppilasta opettanut opettaja/opettajat
- Tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin

Arvioinnin yleiset periaatteet

- Arviointi on yhdenvertaista - jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan
- Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta - huoltajalla ja oppilaalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin

- Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista - arvioinnin tulee kohdistua OPSissa osoitettuihin tavoitteisiin, oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa, ei saa kohdistua oppilaiden persoonaan tai temperamenttiin
- Arviointi on monipuolista - eri menetelmillä kerättyjä näyttöjä

- Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin - kriteerit määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason
- Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset - osaamisen osoittamiselle ei saa olla esteitä (terveydentila ja erityistarpeet huomioon)

Työskentelyyn arviointi

- On osa oppiaineen arviointia
- Työskentelytaidoilla tarkoitetaan kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa

Käyttäytymisen arviointi

<https://peda.net/jyu/normaalikoulu/ops/600joap/6ka>

Oppimisen ja osaamisen arviointi Liikunnassa

- Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin
- Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10) - fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena

Liikunnan opetuksen tavoitteet 7-9 lk

<https://peda.net/jyu/>

[normaalikoulu/ops/](https://peda.net/normaalikoulu/ops/)

[luku13/15-4_oppiaineet2/15-](https://peda.net/luku13/15-4_oppiaineet2/15-4-17_liikunta/ot)

[4-17_liikunta/ot](https://peda.net/4-17_liikunta/ot)

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1,L3
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1,L3, L4
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L3
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L3
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	L3
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	L3
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	L3, L6,L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L2, L3, L6,L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6,L7
Psyykinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1, L2,L3
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L1,L2
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	L3
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	L1,L3

Liikunnan arvioinnin kohteet

- Liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelun oppiminen (50 %)
- Työskenntely (50 %)

Päättöarvioinnin kriteerit

https://peda.net/jyu/normaalikoulu/ops/luku13/15-4_oppiaineet2/15-4-17_liikunta/pk

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan.

Fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen

esim. Arvosana 5:
Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan.

Opetuksen
tavoitteet

Opetuksen
tavoitteista johdetut
**oppimisen
tavoitteet**

**Arvioinnin
kohde**

Osaamisen kuvaukset
(kriteerit) arvosanoille
5, 7, 8 ja 9

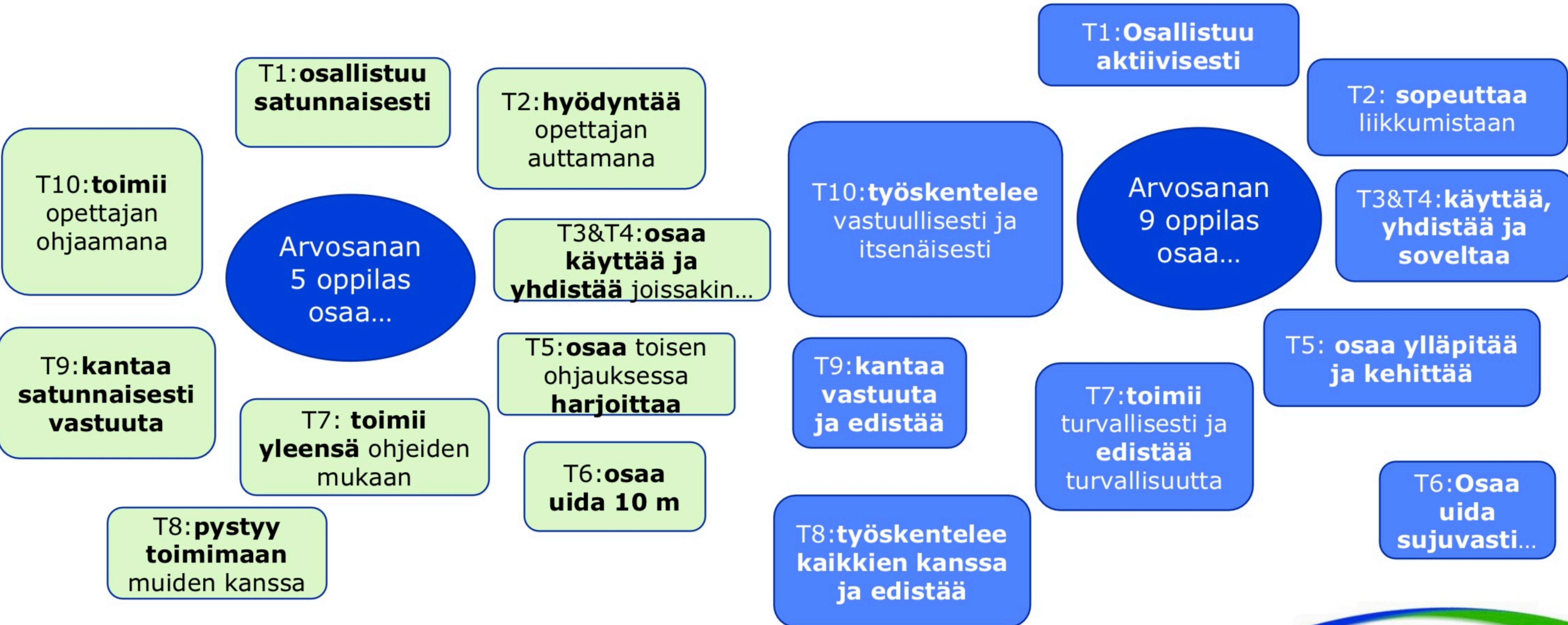
Opettajalle

Oppilaalle

Opettajalle
ja oppilaalle

Oppilaan
osaaminen

Esimerkkejä liikunnan kriteereissä käytetyistä kuvauksista

Esimerkki oppilaan näytöistä; arvosanan 10 kuvaus

”Oppilaat *kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla*” (Oppimisen ja työskentelyn tavoitteita vuosiluokilla 7 – 9)

T1: Oppilas osallistuu parhaansa yrittäen ja pyrkii kehittämään itseään opetuissa liikuntamuodoissa.

T2: Oppilas havainnoi, arvioi ja ennakoi sekä tekee havaintojensa perusteella luovia ratkaisujaan vaihtelevissa ja yllättävissä tilanteissa.

T3-T4: Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja sekä välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti ja luovasti erilaisissa liikuntamuodoissa.

T5: Oppilas arvioi monipuolisesti omia fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja kehittää niitä tavoitteellisesti.

T6: Oppilas osaa uida sujuvasti usealla uintitavalla ja soveltaa taitojaan monipuolisesti vedestä pelastamisessa.

T7: Oppilas edistää oma-aloitteisesti koko ryhmän turvallisuutta ja tukee ryhmän asiallista toimintaa.

T8: Oppilas edistää oma-aloitteisesti tuntien myönteistä ilmapiiriä ja oppimista.

T9: Oppilas kantaa oma-aloitteisesti vastuuta yhteisestä toiminnasta, edistää sitä, on reilu ja rehellinen.

T10: Oppilas työskentelee oma-aloitteisesti tilanteeseen sopivalla tavalla.

 Arvosanan 10 oppilas: yrittää parhaansa, pyrkii kehittymään, edistää, oma-aloitteinen, soveltaa, monipuolinen, luova, sujuva liike

Liikunnan päättöarviointi

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/liikunnan-paattoarviointi>

Päättöarvioinnin matriisi

<https://www.liito.fi/uutiset/liikunnan-ja-terveystiedon-paattoar/>

SOVELLUUS

Arvioinnin kohde (ops:n tavoite)	Arvosana 5	6	7	8	9	10
Yrittäminen ja fyysinen aktiivisuus Arviointikriteerit	Näkyvät joissain tilanteissa	Näkyvät silloin tällöin, vaihtelee paljon eri tilanteissa	Usein tehtävän mukaista toimintaa, joskus heikkoja hetkiä	Yleensä fyysisesti aktiivista, tehtävän mukaista toimintaa	Aktiivista, tilanteenmukaista toimintaa	Itsenäistä, toimintaa edistävää esim. omalla esimerkillä
Ratkaisujen tarkoituksen-mukaisuus (Havaintomotoriikka)	Onnistuu joissain tilanteissa	Onnistuu ajoittain, vaihtelee paljon	Onnistuu usein	Useimmiten tilanteeseen sopivia ratkaisuja	Monipuolisia ratkaisuja	Sujuvia/luovia/toimintaa edistäviä ratkaisuja
Liikkumistaidot	Osoittaa joitain opiskeltuja perustaitoja	Osoittaa perustaitoja joissain liikuntamuodoissa	Osoittaa perustaitoja useissa liikuntamuodoissa	Osoittaa taitoja useimmissa liikuntamuodoissa	Osoittaa taitoja ja soveltaa niitä monipuolisesti	Osoittaa soveltaa ja yhdistelee taitoja sujuvasti
Tasapainotaidot	- " -	- " -	- " -	- " -	- " -	- " -
Välineenkäsittelytaidot	- " -	- " -	- " -	- " -	- " -	- " -
Kunnon arviointi ja harjoittelu (kestävyys, voima, liikkuvuus ja nopeus)	Tekee joitain kuntoharjoitteita	Osoittaa arvioida tai harjoitella jotain kunnon osa-alueita	Osoittaa arvioida ja harjoitella joitain kunnon osa-alueita	Osoittaa arvioida ja harjoitella kuntoa	Osoittaa erilaisia kunnon arviointi- ja harjoittelutapoja	Osoittaa soveltaa arviointia ja harjoittelua itseään kehittäväksi (esim. oma suunnitelma)
Uima- ja vesipelastustaito	Ui 10 m	Ui 50 m	50 m käyttäen kahta uintitapaa, 5 m pituussukellus	Hyppy syvään veteen, ui 200 m yhtäjaksoisesti, josta 50 m selkää.	Kaksi sujuvaa uintitapaa (yhdessä ulosheng. veteen) tai 300 m + 100 m selkäuintia. Sukellus 2 Edistää	Kaksi sujuvaa uintitapaa (yhdessä ulosheng. veteen). Sukellus 2 esinettä yksitellen 2 metristä. Uinti 25 m + kuljetus ilman välinettä 25 m Edistää monipuolisesti
Asiallinen ja turvallinen toiminta	Onnistuu kohtuullisesti opettajan ohjauksessa, ei tahallisia vaaratilanteita	Onnistuu yleensä, tarvitsee usein opettajan ohjausta, toistuvia pieniä haasteita	Onnistuu yleensä, joskus opettaja puuttuu toimintaan	Toimii asiallisesti ja turvallisesti	Edistää	Edistää monipuolisesti
Vuorovaikutus toiset huomioon ottaen	Onnistuu ajoittain joidenkin kanssa	Onnistuu usein joidenkin kanssa	Onnistuu yleensä kaikkien kanssa	Työskentelee yhteisesti sovitulla tavalla toiset huomioon ottaen	Edistää rakentavaa vuorovaikutusta	Edistää rakentavaa vuorovaikutusta kaikkien kanssa
Reilu peli ja yhteistyö	Toinen näistä onnistuu joissain tilanteissa ohjattuna	Molemmat onnistuu yleensä opettajan avustuksella	Molemmat onnistuvat usein	Noudattaa reilua peliä ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	Edistää reilua yhteistyötä	Edistää reilua yhteistyötä itsenäisesti
Itsenäinen ja vastuullinen työskentely	Toinen näistä onnistuu joissain tilanteissa	Onnistuu opettajan avustuksella	Onnistuu melko usein	Työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti	Onnistuu	Onnistuu, kehittää omaa toimintaansa

Opinto-piiritehtävä

- Valitkaa jokin motorinen taito tai liikunta-/lajitaito, jota opetatte tai tulette opettamaan OPEAS25-harjoittelussa
- Miettikää, mitä oppilaan pitäisi siitä osata
- Tehkää arviointikriteerit (kolmiportainen 1-3)
- Valmistautukaa esittämään muille!

MOTORISET PERUSTAIIDOT

• TASAPAINOTAIDOT

- Pystyasento
- Pää alaspäin asennot
- Heiluminen
- Pysähtyminen
- Väistäminen
- Koukistaminen
- Ojentaminen
- Kieriminen

• LIIKKUMISTAIIDOT

- Käveleminen
- Juokseminen
- Loikkiminen
- Hyppiminen
- Kiipeileminen
- Laukkaaminen
- Liukuminen
- Kinkkaaminen

• KÄSITTELYTAIDOT

- Vierittäminen
- Heittäminen
- Potkiminen
- Työntäminen
- Lyöminen
- Pomputtaminen
- Kiinniottaminen

Esimerkki summatiiviseen arvioinnin asteikoista

Ei osaa lainkaan	4	Ei koskaan
Osaa hyvin heikosti	5	Hyvin harvoin
Osaa joskus	6	Harvoin
Osaa silloin tällöin	7	Silloin tällöin
Osaa yleensä	8	Yleensä, useimmiten
Osaa melkein aina	9	Erittäin usein
Osaa aina	10	Lähes aina

ESIMERKKI

Luistelu/tasapaino - poimintoja kriteeriin

3 (9-10) Luistimen terän käyttö monipuolista, potku tehokas, jarrutus onnistuu nopeissakin tilanteissa, tasapaino hallittua (liukuu yhdellä jalalla), luistelu sujuvaa (jousto ja painonsiirto)

2 (8) Potku tapahtuu pääsääntöisesti takaviistoon, jarrutus onnistuu tarvittaessa, luistelu on yleensä tasapainoista, näkyy painonsiirtoa, liuku yhdellä jalalla onnistuu yleensä

1 (6-7) Potku suuntautuu suoraan taakse, jarruttaminen onnistuu ajoittain, tasapaino luistimilla epävakaa - suorat jalat, painopiste ylhäällä

Arvosta omaa ammatillista vaistoasi ja kokemusta

-

säilytää tietty nöyryys